

Uvodnik

Globalna financijska, potom i gospodarstvena kriza ponovno je potakla razmišljanja o tome kako spriječiti krizu, kako i kojim mjerama se boriti s posljedicama krize, kako sagledati i analizirati krizu, koje su komparativne prednosti, a koje slabosti u prevladavanju krize, da li će kriza pomoći strukturnim promjenama gospodarstva ili tek prevladavanju krize. To je očito multidisciplinarni problem koji timski moraju rješavati i makroekonomisti, vrsni menadžeri, političari, poznavatelji naprednih tehnologija, sociolozi, psiholozi, financijski eksperti, futuristi, i dr.

Naravno, treba bi biti naivan pa smatrati krizu nečim neočekivanim, slučajnom pojavom, "višom silom", neprijatejskom urotom, borbom razvijenih i nerazvijenih, bogatih i siromašnih i sl. Ovisno o poziciji i značajkama gospodarstva pojedinih država: bruto nacionalnom dohodku (BDP)/ po stanovniku, resursima (prirodnim, energetskim, ljudskim potencijalima, razini obrazovanosti stanovništva, "starosti" stanovništva, resursima vode, energenata, vrsti industrije), učešću hi-tech tehnologija, broju patenata, inovacija/na 1000 stanovnika, odnosu prema okolišu lokalno i globalnom, financijskoj moći državne strukture, razini demokracije, razini organiziranosti državne uprave, raspodjeli moći političke i intelektualne elite, utjecaju rada eksperata u odlučivanju javnim poslovima, civilnom sektoru u javnosti i političkom životu, biti će sagledavana i moguća rješenja u pojedinim državama.

To je bila i jedna od ideja pokretanja konferencije MOTSP (Management of Technology – Steps to Sustainable Production) koja pokušava objediniti ideje *održive proizvodnje*, odnosa prema okolišu, okolišnog zakonodavstva, društveno odgovornog ponašanja tvrtki, države, civilnog sektora i utjecaja novih tehnologija, *materijala* (kompoziti, metalne pjene), nano tehnologije, mehatronike te *metoda unapređenja proizvodnje i organizacije* (5S, Kaizen, Lean, SMED, Six Sigma, Supply Chain Management, Green Logistics, LCA/LCM), *procjene ukupnih troškova* (Total Cost Estimation), *Cuting of Costs* (rezanja troškova), *upravljanja rizicima* (Management of Risks), Change Management, Reengineering.

Objedinjavanje različitih ili, barem, komplementarnih pristupa razradi i rješavanju problema predstavlja i izrazito originalnu misiju naše konferencije

Naravno, kako sačiniti procedure za odabir transfera tehnologije koja je dio koncepta BAT (Best of Technology) ili Clean Technology, njenu tehnološku i ekonomsku održivost u duljem periodu problem je koji traži zajednički rad eksperata iz područja zaštite okoliša, pravnih znalaca, poznavatelja tehnologija, ekonomista, eksperata državne i lokalne uprave, poznavatelje EU projekata, učešće civilnog sektora, razvoj srednjeg i visokoškolskog obrazovanja.

Razvoj se ne smije kretati na relacijama ulaganja kapitala, ustupanju tehnologije i know-how, vlasništvu stranog kapitala, a potrebna radna snaga je priučena i niže razine. Zašto? Jer dugoročno isto to proizvodno postrojenje, i pored državnih mjera poticaja "premjestiti" će se u neku drugu državu, čim dobije bolje uvjete poslovanja ulaganja, niže poreze, manje zahtjevno radno i okolišno zakonodavstvo.

Gdje je tu šansa manjih država, bez izrazitih prirodnih resursa, sa tranzicijskim i slabašnim gospodarstvom?. U razvoju prepoznatljivog edukacijskog sustava, prepoznavanju i motivaciji najboljih studenata, poticanju inovacija na razini obrazovanja, u svakodnevnoj proizvodnji, zaštiti autorskih i patentnih prava, informatizaciji, intenzivnom korištenju web tehnologija, duboko promišljenom konceptu postavljanja i realizaciji jasnih ciljeva, komparativnih prednosti, i dr.

To su plemeniti ciljevi, zar ne? Kako iznaći, osim političkih parola, kako POTAĆI takove promjene u načinu razmišljanja političara, gospodarstvenika, znanstvenika koje će biti na tragu osmišljavanju traženih procedura, razvoju/prilagodbi novih modela, preuzimanju i prilagodbi tuđih iskustava.

Nastavak sa str. 4

Čini se, mora se duboko ući u postavke sustava društvenih vrijednosti, odgoj od predškolskih dana, povezanost s medijima gdje će se visoko na vrijednosnoj ljestvici nalaziti pojmovi, efikasnost, inventivnost, inovativnost, kreativnost, originalnost, motiviranost, osjećaj općeljudske, nacionalne solidarnosti, timski rad, osobno poštenje naspram brzom bogaćenju pojedinaca, estradiziranog vrijednosnog sustava, povećanju utjecaja estetizirane kulture na račun "žutila" u medijima, sapunica, narodnjaka, površnog, nepromišljenog, nekritičkog prihvaćanja vanjskih obrazaca ponašanja i tehnologija u svoju sredinu.

Odabrani radovi pokušaji su pokazivanja primjene nekih od vrhunskih tehnologija u praksi (*Rapid Prototyping* – u brzom izradi prototipova), *FME*, *FMEA*, *Risk Analysis* u simulaciji zbivanja u alatu za ekstruziju, *Lean* i *Kaizen* kao tipične japanske organizacijske tehnologije, primjena *determinističkog i evolucijskog pristupa* (Genetic Algorithm) u optimiranju tehnološkog procesa, odabira operacija i redoslijeda operacija (*web tehnologija: e-učenje*), kvantitativna procjena složenosti oblika izratka (*entropija-terija kaosa*) te socioloških veza između odgovornosti, znanosti i teorije održivog razvoja.

Društveno odgovorno ponašanje tvrtki i društva ogleda se i u dijelovima *Sustainable Production*: Zelenog skladištenja (Greener Warehousing i Green Supply Chain Management), *WEEE Recycling Process* (Prikupljanju i reciklaži elektronskih uređaja) itd..

Idealizirani cilj naše konferencije je potaći timsko i slojevito istraživanje i radove, kao rezultate zajedničkih projekata koji bi povezali konkretne tehnologije, procedure odabira i transfera najboljih tehnologija, držeći se načela održive proizvodnje (LCA/LCM, Clean Production, Green logistics, BAT, i dr.). No, za sada su to tek fragmenti zamišljenog kompleksnog cilja.

Prof. dr. sc. Predrag ČOSIĆ, za MOTSP 2009
Prigodni suurednik